

«Еволюція культури» він теж говорить про особливе ставлення людини, яке, власне, і конститує культуру. Але ця особливість у нього вичерпується символізацією: «Під культурою ми розуміємо поза-тілесний часовий континуум предметів і явищ, який виникає із здатності людини до символізації» [3, с. 50] Зверніть увагу, що Л. Уайт утримується в полі дії античного бінарizmu (тіло-душа), вказуючи на «позатілесне», але місце «душі» у нього (суголосно його «раціональній» епосі) безроздільно посідає розум (символізація – інтелектуальна здатність), звільнений від необхідності шанувати / плекати душу.

Дотепер не знайдено такого визначення поняття «культура», яке влаштовувало б усіх її дослідників, але пошук триває і множить кількість версій. Нам здається, що найпліднішими будуть здобутки тих, хто відмовившись від опозиційного бінарizmu (тіло-душа і, відповідно, природа-культура), спроможуться осягнути «зцілене» таким чином поняття, бо культура включає людину не частинами, а цілісно (тіло-душу-інтелекту), і сукупно з довкіллям. І це «зцілення» може пролягати через трохи призабуті нотки «шани/плекання» (особливої турботи про) себе і навколишнього світу.

Література: 1. Цицерон. Тускуланские беседы в 5-ти кн. – Кн. 3: Об утешении в горе [електр.ресурс]. – Режим доступу: <http://ancientrome.ru/antlittr/t.htm?a=1422368003>. 2. Cicero. Tusculanae disputationes. – In 5 lib. – L.3: [електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.thelatinlibrary.com/cicero/tusc.shtml>. 3. Уайт Л. Избранное: Эволюция культуры / Пер. с англ. П.А. Кожановского, И.А. Осинской и др. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 1064 с.

ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ КОЗАЦТВА – ОСЕРЕДОК СУЧАСНОГО КОЗАКОЗНАВСТВА

Журавльов Ю. В.

*Харківський національний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

Харківський науково-дослідний інститут козацтва, м. Харків

*«Ніколи не виживе той народ, який сприймає
трактування своєї історії очима сусіда»
(Ф. Ніцше)*

Відомий козакознавець Сергій Плохій писав: «Національна специфіка українських козаків не вкладається в існуючу тенденцію розглядати українську історію крізь призму російської історичної парадигми». Ці слова нашого сучасника перекликаються з висловом найбільш читаного відомого німецького мислителя, філософа, яке винесене нами тут в якості епіграфа.

Багато науковців сучасної України присвятили себе вивченню феномену українського козацтва. В статті «Історичний розвиток і сучасний стан козакознавства» В. Гоцуляк наводить прізвища більш ніж 100 вчених-істориків, що внесли свій науковий доробок в це питання. Він же надав визначення терміну «козакознавство», який ми вважаємо доцільним навести для подальшого розкриття мети цієї статті.

Козакознавство – окрема міждисциплінарна наукова галузь, що систематично досліджує генезу та еволюцію, систему цінностей та світогляд, державницьку ідею українського козацтва, політичну систему та інституційну модель Української козацької держави, міжнародні відносини та дипломатію, боротьбу за об'єднання Право- та Лівобережної України, військову організацію та воєнне мистецтво, Запорізькі Січі, козацтво Слобідської України, етнічні та етнокультурні аспекти феномена українського козацтва, православні традиції Війська Запорозького, право і судочинство, контакти і зв'язки з західноєвропейським світом, козацтво в системі Російської і Турецької імперії, Кубанське козацьке військо, «Вільне козацтво» в Українській революції 1917–1921 р.р., увічнення пам'яті про козацьку добу, сучасне українське козацтво, історіографію, джерелознавство, архітектуру, природно-географічні умови, пісенну, народну та танцювальну творчість [1].

Свій внесок у доробок українських вчених, що займаються козацькою проблематикою, робить громадська наукова організація «Харківський науково-дослідний інститут козацтва».

Харківський науково-дослідний інститут козацтва (ХНДІК) був створений на базі науково-дослідного Центру козацтва, який діяв з жовтня 2003 року по грудень 2009 року. Ця громадська наукова установа була створена відповідно до Указу президента України № 1092/2001 від 15 листопада 2001 року «Про Національну програму відродження та розвитку Українського козацтва» та Указу Президента України № 14/95 від 4 січня 1995 року «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва».

У різні роки члени колективу за наукові досягнення нагороджувалися відзнаками Президента України, Прем'єр-міністра України (2004 рік), Почесними грамотами Харківської обласної державної адміністрації, обласної ради, міжнародних організацій, вищих навчальних закладів. Директором ХНДІК був обраний Дубровський Михайло Левович, доктор філософії, генерал-полковник Українського Реєстрового Козацтва.

Вченими інституту було підготовлено та видано ряд монографій. Наукові співробітники виступили в якості співавторів збірки «Україна козацька. 2003–2006 роки». Було опубліковано понад 50 статей у наукових виданнях та засобах масової інформації. У 2010 році ХНДІК видав енциклопедичний довідник «Гетьман Мазепа», підготовлений засновником інституту, членом Вченої ради професором Мазепою Миколою Миколайовичем.

В цьому ж році рішенням Міжнародної кадрової академії Харківсь-

кий науково-дослідний інститут козацтва був прийнятий колективним членом цієї поважної наукової організації.

Метою діяльності інституту є об'єднання вчених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, пов'язаної з історією козацтва, захисту фахових інтересів, взаємної координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом, вивчення і узагальнення досягнень науки та сприяння найбільш повному використанню цих досягнень в інтересах соціально-економічного розвитку України, сприяння розвитку і відтворенню інтелектуального потенціалу суспільства, розповсюдження наукових досягнень.

В контексті сучасних інформаційних воєн, зокрема, такої їх складової, як «війни пам'ятей», актуальність наукових, об'єктивних рефлексій зростає в рази. Доволі часто нестача об'єктивної наукової інформації в Інтернет-мережі провокує ситуації за яких «саме спеціалізовані сайти чи рубрики популярних видань можна назвати серед майданчиків для розгортання «війн пам'яті» чи навіть інформаційної агресії проти України, в якій «битви за минуле» відіграють провідну роль». А відтак, зусилля наукових установ, спрямовані на розширення доступу до джерельної та наукової інформації козацького дискурсу не просто зберігають нагальність, а й актуалізуються сучасними тенденціями розвитку вітчизняного інформаційного простору.

При цьому, як стверджують вітчизняні фахівці, «йдеться не лише про формування належних інформаційних інфраструктур, необхідних для протистояння цілеспрямованим інформаційним операціям, а й, у значно ширшому плані, про наявність належного національного інформаційного потенціалу для нейтралізації тих численних інформаційних впливів на уми й серця громадян, які мають латентний, неяскраве окреслений характер, але об'єктивно загрожують деформуванням загальних ментальних, світоглядних установок, соціальних і культурних орієнтацій співвітчизників» [2].

Тому, одним зі своїх головних завдань науковці ХНДІК вважають популяризацію наявної наукової інформації через створення нового продукту у вигляді монографій та інших фахових публікацій, особливо у форматі, зручному до сприйняття сучасним українським студентством. В якості приклада можна назвати такі видання: Мазепа М.М. Гетьман Мазепа: Енциклопедичний довідник. – Харків: Вид-во «Оберіг», 2010. – 304 с. (рос. мовою); Горовых Н.И., Дубровский М.Л., Журавлев Ю.В. и др. Материалы к разработке проекта Закона Украины «Про козацтво України» // Научно-методическое издание. – ХНІІК: Х., Видавець Строков В.Д., 2013. – 112 с.; Бондаренко В.С., Бондарь В.А., Дубровский М.Л. и др. Принципы и методы реализации антикоррупционных мероприятий силами общественных организаций Украины. – Методические материалы // Харьков: Видавець ФОП Коваленко В.Ф. – 2014. – 76 с.; Дубровський М.Л., Журавльов Ю.В., Кіпенський А.В. та ін. Сюжети з історії українського козацтва (на допомогу розробникам проекту Закону України «Про козацтво України») / Науково-

методичне видання // ХНДІК, Харків: ФОП Коваленко В.Ф. – 2014. – 128 с.

Друга важливіша сторона діяльності інституту – організація та проведення науково-практичних конференцій із загально-філософської та козацької тематики, спрямованих на залучення студентів до обговорення нагальних питань сучасності. Ця робота має системний характер, про що говорить перелік таких заходів: «Історико-культурна спадщина Українського козацтва у виховній діяльності сучасних вишів» (2011 р.); «Європейські та традиційні українські цінності очима сучасної української молоді» (2012 р.); «Філософія та релігія в пошуках духовних пріоритетів сучасного світу» (2013 р.); «Філософія в сучасному світі» (2014 р.); «Козацький рух на теренах України та патріотичне виховання молоді на його засадах» (2015 р.).

Пріоритетне значення приділяє керівництво інституту співпраці з громадськими організаціями козацького спрямування. У 2011 році укладена угода з Міжнародною громадською організацією Міжнародний Союз Козаків «Козацтво Запорізьке імені отамана Близнюка». В тому ж році до співпраці під'єдналися Одеське обласне козацьке товариство «Південний оперативний козацький округ», Харківська міська організація «Українське реєстрове козацтво», Міжнародна організація Козацтво України «Слобожанське Козацтво Єднальне». Ця співпраця має за мету, в тому числі, сприяння організації та проведення наукових досліджень, конференцій, семінарів та круглих столів з проблем відродження та розвитку громадських, господарських та культурних традицій українського козацтва.

Вчені Інституту підтримують тісні зв'язки з вченими Державного історико-культурного заповіднику «Поле Полтавської битви» та Національного заповіднику «Хортиця».

Козацька ідея і сьогодні продовжує виховувати в українця почуття честі, відповідальності перед усім народом, почуття національної гідності. Саме воно позбавляє його від почуття другосортності, нав'язуваного протягом багатьох століть. Козацтво повернуло українському народові впевненість у його високій внутрішній моральності, встановило нові норми поведінки, де козак козакові – брат, таким чином підтримало почуття солідарності.

За багато десятків років з пам'яті значної частини українства вдалося стерти історичну заслугу перед нашим народом військ Української Народної Республіки і формувань Української Повстанської Армії, представляючи їх як бандитів, погромників. Сьогодні дехто намагається під цим шаблоном подати і священну боротьбу українських вояків, які, наслідуючи славні традиції козацтва, захищають територіальну цілісність нашої держави в Донбасі.

«...Козацька свідомість жевріє в кожному українцеві, а цю тліючу іскру треба роздути, щоб спалахнуло велике полум'я в його душі і керувало його думками і його почуттями». Своє завдання співробітники Харківського науково-дослідного інституту і надалі бачать в підтримці й посиленні тієї, чи

не єдиної своєрідної українською барикади, якою пишаємося і перед усім світом, бо вона стала не тільки нашим, але й всесвітнім феноменом.

Література: 1. Гоцуляк В. Историчний розвиток і сучасний стан козакознавства // Історіографія, джерелознавство, методологія та регіоналістика історичних досліджень – С. 91–98. 2. Полтавець С. В. Роль наукових публікацій з «козацької тематики» у підвищенні інформаційного потенціалу бібліотек // Матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2015 рік. – С. 136–140.

СПЕЦИФИКА ЭЛЕКТРОННОЙ КОММУНИКАЦИИ

Кунденко Я. Н., Касынюк Л. А.

*Харьковский национальный университет строительства
и архитектуры, г. Харьков*

Цель данной работы – определить специфику и основные формы электронной коммуникации, ее противоречие как основание для дальнейшего развития не только современных медиа - средств, но и общества в целом. Актуальность изучения коммуникации вызвана методологической необходимостью современной науки, обнаружившей взаимодействие как принцип существования триады «природа-человек-общество» и приведшей к появлению новой науки – *коммуникологии* – имеющей обобщающий характер.

Кроме того, современные электронные средства коммуникации не только определяют форму существования социума, но и воздействуют на реальность природы и человека как специфическая виртуальная «среда обитания». Неопределенность значимости и возможностей коммуникации, ее видового разнообразия приводит к социальной и психологической нестабильности, разрушительные последствия которой обнаружились в современной экономико-политической и культурной жизни общества.

Электронная коммуникация - обобщающая форма коммуникации, осуществляемая *посредством бинарной оппозиции (бит)* как *единицы измерения информации*, передаваемой масс-медиа средствами и фиксирующей значение, реализованное в определенности знака, в отличии от сигнала (звук или буква), свидетельствующего о наличии связи в устной и письменной коммуникации.

Электронная коммуникация как вид социальной коммуникации разрешает внутреннее противоречие массовой коммуникации – эффект массовой коммуникации – достижение социального единства и создание специфической *социальной реальности*, имеющей духовный характер требует мощного технического обеспечения (медиа-средств), позволяющего придать ей действительный и действенный характер.

Виды электронной коммуникации, исходя из определенности ка-